

Kanser tanısı almış bireylerin medikal tedavi süreçlerindeki hastalık algılarının günlük yaşam kaygısı üzerine ilişkisinin incelenmesi

Elvan Memic¹, Osman Gökhan Demir²

¹Acıbadem Maslak Hastanesi, Tıbbi Onkoloji, İstanbul

²Acıbadem Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, İstanbul

Amaç: Çalışmanın amacı, kanser tanısı almış kişilerin yaşamış oldukları süreçlerden dolayı gelişen ruhsal sorunlarının, hastalık algılarının günlük kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Cinsiyet, meslek, eğitim durumu, gelir getirici bir işte çalışma durumu, evde kimlerle yaşandığı, annenin hayatta olma durumu, babanın hayatta olma durumu, anne-baba birliktelik durumu, kardeş sayısı, daha önce sağlık problemi yaşama durumu ve bağımlılık yapıcı madde kullanma durumuna göre hastaların medikal tedavi süreçlerindeki oluşturduğu hastalık algılarının, gündelik yaşamları üzerindeki hissettikleri kaygı düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek, edinilen bulgular çerçevesinde önerilerde bulunmak amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Kanser tanısı almış hastaların tedavi süreçlerindeki hastalık algılarının, hastanın günlük yaşamındaki kaygısına etkisinin değerlendirilmesi üzerine yapılan bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından oluşturulan kanser tanısı almış hastaları tanıma, sosyo-demografik özelliklerinin öğrenilmesi amacıyla Kişisel Bilgi Formu, tedavi süreçlerindeki kaygılarını ölçmek amacıyla DurumlukSüreklilik Anksiyete Ölçeği (STAI FORM TX-I, STAI FORM TX-II) ve tanı aldıkları hastalıkları ile ilgili oluşturdukları algılarını ölçmek amacıyla Hastalık Algısı Ölçeği (HAÖ) kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya 250 kişi katılmıştır. Katılımcılardan 178 kişi kadın, 72 kişi erkektir. "Kimlik" boyutu ile "Psikolojik Atıflar, Risk Etkenleri ve Bağışıklık" boyutları arasında pozitif yönde; "Hastalığı Anlayabilme" arasında negatif yönde korelasyon vardır. "Kişisel Kontrol" boyutu ile "Tedavi Kontrolü, Hastalığı Anlayabilme, Süre (Döngüsel) ve Psikolojik Atıflar" boyutları arasında pozitif yönde korelasyon vardır. "Duygusal Temsiller" boyutu ile "Psikolojik Atıflar" boyutu arasında negatif yönde korelasyon vardır.

Sonuç: Kaygı, kanserin tanı ve tedavisinde gelişebilen ve hastadaki ilerleyişi gözden kaçırıldığında tedavisiz kalan bir durumdur. Kanser tanı ve tedavisinde kaygı durumu depresyona oranla daha az çalışılmışsa da hastalarda fiziksel olarak görülme sıklığı giderek artmıştır. Yaptığımız çalışma sonuçlarının bulguları doğrultusunda da kanser hasta taraşından, fiziksel güç, rol değişimleri, çevresinden beklentileri ve geleceğe ilişkin kayıplar olarak algılandığında hastaların kaygılı davranışlarının oranları anlamlı düzeyde yükselmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hastalık Algısı, Kanser, Kronik Hastalık, Psiko-onkoloji

Demografik Bilgiler

	Değişkenler	F	%
<u>Yaş Ortalaması</u>	51,45±12,49	250	100
<u>Cinsiyet</u>	<u>Kadın</u>	178	71,2
	<u>Erkek</u>	72	28,8
<u>Meslek</u>	<u>Çalışmıyor</u>	38	15,2
	<u>Ev hanımı</u>	86	34,4
	<u>Profesyonel Meslek Grubu</u>	77	30,8
	<u>Yarı Profesyonel Meslek Grubu</u>	16	6,4
	<u>Profesyonel Olmayan Meslek Grubu</u>	33	13,2
<u>Eğitim Durumu</u>	<u>İlkokul</u>	35	14,0
	<u>Ortaokul</u>	9	3,6
	<u>Lise</u>	91	36,4
	<u>Yüksekokul</u>	14	5,6
	<u>Üniversite</u>	85	34,0
	<u>Yüksek Lisans ve üstü</u>	16	6,4
<u>Gelir Getirici Bir İşte Çalışma Durumu</u>	<u>Evet</u>	108	43,2
	<u>Hayır</u>	142	56,8
<u>Medeni Durum</u>	<u>Evlü</u>	181	72,4
	<u>Bekar</u>	69	27,6
<u>Evde Kimlerle Yaşıyorsunuz</u>	<u>Yalnız</u>	38	15,2
	<u>Eşim, ben ve çocuklar</u>	141	56,4
	<u>Diğer</u>	71	28,4
<u>Annenin Hayatta Olma Durumu</u>	<u>Evet</u>	152	60,8
	<u>Hayır</u>	98	39,2
<u>Babanın Hayatta Olma Durumu</u>	<u>Evet</u>	129	51,6
	<u>Hayır</u>	121	48,4
<u>Anna-Baba Birliktelik Durumu</u>	<u>Beraberler</u>	94	37,6
	<u>Boşandılar/Aynıldılar</u>	19	7,6
	<u>Vefat</u>	137	54,8
<u>Kardeş Sayısı</u>	<u>0-2 kardeş</u>	71	28,4
	<u>3-5 kardeş</u>	132	52,8
	<u>6 ve daha fazla</u>	47	18,8
<u>Daha Önce Sağlık Problemi Yaşama Durumu</u>	<u>Hayır</u>	126	50,4
	<u>Evet</u>	124	49,6
<u>Bağımlılık Yapıcı Madde Kullanma Durumu</u>	<u>Hayır</u>	165	66,0
	<u>Evet</u>	85	34,0

Demografik Bilgilerin İstatistik Betimlemesi

korelasyon analizi

4.3. KORELASYON ANALİZİ

Çizelge 6.24. Hastalık Algılarının, Günlük Yaşam Kaygısıyla İlişkisinin İncelenmesi

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Kimlik	r		,078	,093	,079	,001	-,240**	,045	-,012	,255*	,210*	,258*	,036	-,002	,038
Boyutu	p		,222	,142	,212	,983	,000	,475	,856	,000	,001	,000	,571	,976	,533
Süre (Akut/Kronik)	r			,498**	-,567**	-,158*	-,565**	-,130*	,187**	-,032	,205**	,098		,013	,026
	p			,000	,000	,013	,000	,040	,003	,610	,001	,122		,832	,681
Sonuçlar	r				-,191**	,129*	-,421**	-,093	,089	,023	,118	-,069	-,102	-,009	-,042
Kişisel	p				,002	,041	,000	,142	,160	,720	,062	,277	,109	,893	,513
Kontrol	r					,292**	,437**	,133*	-,103	,181**	-,118	-,048	-,067	-,062	,062
Yedvi	p					,000	,000	,036	,104	,004	,063	,445	,290	,333	,332
Kontrol	r						,004	,046	-,062	,010	-,183**	-,138*	-,052	-,052	,000
Hastalığı	p						,947	,468	,327	,872	,004	,029	,409	,412	,999
Anlayabili	r							-,051	-,047	-,052	-,270**	-,109	-,073	-,035	,014
me	p							,418	,458	,414	,000	,086	,250	,586	,831
Süre (Döngüsel)	r								,073	-,088	-,250**	-,022	-,029	,030	-,028
Duyusal	p								,238	,164	,000	,727	,651	,633	,663
Temsiller	r									,224**	,038	,099	-,010	,067	,039
	p									,000	,362	,117	,881	,291	,541
Psikolojik Atıflar	r											,295**	,312**	,023	,121
	p											,000	,000	,717	,055
Risk Etkenleri	r												,412**	,381**	,135*
Bağırsıklık	p												,000	,000	,033
	r													,281**	,044
	p														,019

Hastalık Algılarının, Günlük Yaşam Kaygısıyla İlişkisinin İncelenmesi